

İŞÇİ DAYANIŞMASI

Uluslararası İşçi Dayanışması Derneği Bülteni • 15 Haziran 2019 • No: 135

Emekçiler Ayakta, Dünya İsyanda!

Paranın egemenliğine dayalı kapitalist sistem, işçilerin hayatını cehenneme çeviriyor. Sistemin yol açtığı krizin faturası, tüm dünyada işçi ve emekçilere kesiliyor. Türkiye'den Honduras'a kadar patronlar sınıfını temsil eden hükümetler, işçi sınıfının haklarına saldıırıyorlar. İşçiler işten atılıyor, kamu hizmetleri kısıtlanıyor, kıdem tazminatına el konmak, emeklilik hakkı fiilen ortadan kaldırılmak isteniyor, her şey zam yapılıyor.

İşçilerin sömürülmesiyle ayakta duran kapitalist düzen çürümüş ve büyük bir çıkmaza girmiştir. Bu düzen insanlığın başına her geçen gün yeni belalar açıyor, sorunları çığ gibi büyütüyor. Kapitalist sistemin işleyişinden dolayı dünyada dört milyardan fazla insan kentlere yığılmıştır. Kır nüfusu kente akmaya devam ediyor. Latin Amerika'dan Afrika'ya kentlerin kenar mahallelerine yığılan insanlar, derme çatma barakalarda yaşam mücadelesi veriyor. Yüz milyonlarca insan işsiz, aç ve perişandır. İki milyar insan doğru düzgün karnını doyuramıyor. Bir bu kadar insanın ise herhangi bir sosyal güvencesi yok. Yani kapitalizm, parası olmayı kaderine terk ediyor. Bu yüzden her sene 11 milyon çocuk basit hastalıklardan ölüyor. Kısacası zenginle yoksul arasındaki gelir uçurumu akıl almaz ölçüde genişliyor. Dünya nüfusunun yüzde birlik kesimi, dünyanın yüzde 99'una hükmediyor.

Böyle bir düzende adalet, barış ve huzur olamaz. Böyle bir düzende

emekçilerin isyan edip ayağa kalkması engellenemez. Bir yerde sömürü, sefalet ve zulüm varsa, orada “yıkılsın bu sefalet düzeni” diyenler de vardır. Direniş ve dünyayı değiştirme mücadelesi vardır. Çünkü her şey karşılıyla, etki tepkiyle birlikte vardır. Bugün Sudan’dan Haiti’ye, ABD’den Fransa’ya, Cezayir’den Hindistan’a, Honduras’tan Yeni Zelanda’ya dünyanın birçok ülkesinde emekçilerin öfkesi yükseliyor. Emekçiler işsizliğe, hayat pahalılığına, düşük ücretlere, demokratik hakların yok edilmesine karşı mücadele ediyorlar. Özellikle 2000 yılından bu yana, işçi sınıfının mücadele dalgası yayılıyor. Bir ülkede geri çekilen mücadele dalgası öteki ülkede ortaya çıkıyor. Adeta dünya isyanda... Emekçiler, içinde yaşadıkları sömürü düzenine “artık yeter” diyorlar. Sömürünün, işsizliğin, açlık ve yoksulluğun son bulmasını istiyorlar.

Bir zamanlar “rüyalar ülkesi” olarak adlandırılan Amerika’da işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşulları gittikçe kötüleşiyor. Bu yüzden işçilerin tepkisi de sertleşiyor. Geçen sene öğretmenlerin başlattığı mücadele, tüm ülkeyi sarmış ve kazanımla sonuçlanmıştı. “Birleşen Güçlü Olur!” sloganıyla mücadele eden öğretmenlerin grevi bu sene de devam ediyor. Öğretmenler yalnızca ABD’de değil, dünyanın birçok ülkesinde hakları için ayağa kalkıyorlar. Nisan ayında Polonya’da 300 bin öğretmenin 17 gün boyunca yaptığı grev, ülkede büyük bir yankı uyandırmıştı. Tunus, Fas, Cezayir, Meksika, Arjantin, Fransa, İran, Hollanda’nın ardından öğretmen grevi Yeni Zelanda’ya sıçradı. 29 Mayıs’ta greve giden 50 bin eğitim işçisi, uzun iş saatlerini, düşük ücretleri ve hak gasplarını protesto etti.

Honduras ve Haiti’de meydanların dolup taşması, işçi sınıfının öfkesinin ne denli büyük olduğunu gözler önüne seriyor. Honduras’ta devlete ait işletmelerin özelleştirilmesi, işçilerin işten atılması, sağlık ve eğitim gibi kamu hizmetlerinin kısıtlanmasına karşı yüz binler sokaklara döküldü. Haiti’de açlık ve yoksulluğa isyan edip ayağa kalkan emekçiler, boğazına kadar yolsuzluğa gömülen sermaye hükümetini sallıyor. Başkanlık sarayının etrafına polis yığınağı yapan devlet başkanı, emekçilerin öfkesinden kaçabileceğini zannediyor. Ama Tunus, Mısır, Cezayir ve Sudan’da aynı yöntemi deneyen diktatörlerin nasıl alaşağı edildiğini unutmuyor!

2011’de Tunus’ta patlak veren halk isyanı kısa sürede Mısır’a sıçramış ve her iki ülkede de ayağa kalkan milyonlar diktatörleri iktidardan indirmişlerdi. Ne polis ne asker durdurabilmişti isyan eden emekçileri... Aynı günlerde Cezayir halkı da işsizliğe, yoksulluğa ve demokratik hakların yok edilmesine karşı ayaktaydı. Cezayir’deki diktatör, çeşitli manevralar yaparak iktidarda kalmayı başardı. Fakat Cezayir işçi sınıfı ve emekçiler, 2019’da bir

kez daha isyan edip meydanlara indiler. Cezayir’deki isyan derhal Sudan’a sıçradı. 2 Nisanda Cezayir diktatörü Buteflika, 11 Nisanda ise Sudan diktatörü Ömer el Beşir iktidardan indirildi.

Sudan’da işçi ve emekçiler “devrim” diye haykırmaya devam ediyorlar. Ordu bir darbeyle, 30 yıldır halka kan kusturan el Beşir’i tutukladı ve ayağa kalkan halka evinize dönün dedi. Böylece diktatör el Beşir’i gözden çıkartarak diktatörlük rejimini kurtarmak istedi. Ama meydanlara dökülen ve özgürlük isteyen milyonlar evlerine dönmedi. Sudan halkı diktatörlük rejiminin son bulmasını, halkın tepesinde boza pişirenlerin hesap vermesini, darbecilerin iktidarı sivil bir hükümete devretmesini, demokratik haklar tanındıktan sonra serbest seçimlerin yapılmasını istiyor.

Bundan 30 yıl önce Ömer el Beşir, tek adama dayalı bir diktatörlük rejimi kurdu. Her türlü demokratik hakkı ortadan kaldırdı, toplumu baskı altına aldı. Nüfusun büyük çoğunluğu sefalet koşullarında yaşarken, petrol gelirlerine el koyan Beşir ailesi ve rejim yöneticileri zenginleştikçe zenginleşti. Yolsuzluk ve çürüme diz boyu oldu. Diktatörlük rejimi, halkın öfkesini bastırmak için baskıları daha da artırdı. Ekonomi krize girince işsizlik çığ gibi büyüdü, enflasyon yüzde 100’ü aştı, emekçilerin alım gücü düştü, açlık çekenlerin sayısı 6 milyonu

geçti. Beşir ise, iğneden ipliğe her şeye zam yaparak halkın yaşamını iyice çekilmez hale getirdi. Böylece artık dayanılmaz noktaya gelen halk silkinip bu eli kanlı diktatöre karşı ayağa kalktı. Sudan halkının mücadelesi sürüyor.

Paranın egemenliğine dayalı kahrolası kapitalist sistem, alın teri döküp üretenlerin hayatını cehenneme çeviriyor. Sistemin yol açtığı krizin faturası, tüm dünyada işçi ve emekçilere kesiliyor. Türkiye’den Honduras’a kadar patronlar sınıfını temsil eden hükümetler, işçi sınıfının haklarına saldırıyorlar. İşçiler işten atılıyor, kamu hizmetleri kısıtlanıyor, kıdem tazminatına el konmak, emeklilik hakkı fiilen ortadan kaldırılmak isteniyor, her şeye zam yapılıyor. Artan enflasyon ve hayat pahalılığı emekçilerin yaşamını daha fazla çekilmez kılıyor.

Bu koşullarda işçi sınıfının susup kölelik koşullarına boyun eğeceğini zannedenler fena halde yanılıyorlar. İşçi sınıfı asla sömürülme, işsizliği ve sefaleti kabul etmedi, etmeyecek. Türkiye işçi sınıfı olarak biz de daha fazla sesimizi yükseltmeli ve dünyanın dört bucağında yankılanan emeğin sesine katmalıyız. Siyasi iktidarın kamplaştırma, kutuplaştırma ve bölme siyasetine karşı durmalı, hiçbir ayırım yapmadan birleşmeliyiz. İşte o zaman Türkiye’den yükselteceğimiz haklı mücadelemizin sesi daha fazla yankılanacak ve dünyanın diğer tarafındaki kardeşlerimiz tarafından daha fazla duyulacaktır. ■

İşçi sınıfı asla sömürülme, işsizliği ve sefaleti kabul etmedi, etmeyecek. Türkiye işçi sınıfı olarak biz de daha fazla sesimizi yükseltmeli ve dünyanın dört bucağında yankılanan emeğin sesine katmalıyız. Siyasi iktidarın kamplaştırma, kutuplaştırma ve bölme siyasetine karşı durmalı, hiçbir ayırım yapmadan birleşmeliyiz.

Hak ve Hak Arayışı

Dünyamızda, paranın egemenliğine dayalı kapitalist sistem hâkim. Bu düzenin efendileri haksızlıklara karşı çıkmamızı engellemek için her türlü oyun ve hileye başvururlar. Ortada onca büyük haksızlık varken, onlar bize tüm bunların normal olduğunu belletmek isterler. Onlara göre hak aramak boşa kürek çekmektir. Makul olan öne çıkmamak, sesini çıkarmadan çalışmaktır. Haksızlıkların olmadığı, dayanışmacı ve paylaşımcı bir toplum kurmak için mücadele verenleri ayıplar, hor görürler. Başbozuk asiler olarak göstermek isterler. Biat edenleri, korkuyla sinenleri, yalanlara inananları makbul sayar, onaylarlar. Oysa biz işçiler için makul olan haksızlıklara, zulme ve sömürüye hep birlikte karşı çıkmaktır. Zalimlerin, bizi ezenlerin karşısında olmak, kendi sınıfımızın safında durmaktır.

Bu dünyada haksızlığa uğrayanlar toplumun ezici çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçilerdir. Saymakla bitmez işçilerin yaşadığı sorunlar, haksızlıklar. En önemlisi sömürülmemizdir. Sonra düşük ücretler, artan hayat pahalılığı, uzun iş saatleri, işten atmalar, grev yasakları, sendikasılaştırma, kıdem tazminatının gaspı... Oysa gece gündüz demeden durmaksızın çalışan, alın teri döken, üreten işçilerdir. Ama aileleriyle birlikte yoksulluk içinde yaşam mücadelesi veren de işçilerdir. Patronların kâr hırsı uğruna ömrünü veren, ne kadar çabalarsa çabalasın patronların gözünde zerrece kıymet görmeyen yine işçilerdir. İşçi sınıfının ürettiği tüm zenginliğe el koyan, emeği sömürerek sefahat içinde yaşayanlarsa bir avuç asalak yani patronlar sınıfıdır. Kapitalist sistem işte bu gerçeklik üzerine kuruludur. Bu sömürü sisteminde patronlar sınıfı, ellerinde tuttıkları güç ve zenginlik sayesinde milyonlarca insana hükmediyor.

Ancak ezelden beri, nerede bir haksızlık, zulüm ve sömürü varsa, orada mücadele eden, haksızlığa boyun eğmeyen insanlar da her zaman olmuştur. İşin özü hakkımızı nasıl arayacağımız, nereden başlayacağımızla ilgilidir. Hak arama mücadelesi verebilmek için atılacak ilk adım örgütlenmektir. Çünkü tek tek işçilerin haksızlıklar karşısında dik durabilmesi mümkün değildir. Örgütlenen işçiler, bir araya gelmeye, geçmişlerini öğrenmeye ve bilinçlenmeye başlarlar. Haklarını öğrendikçe çalışma ve

yaşam koşullarını sorgularlar. Gerçekliklerini daha derinden kavrayan işçiler, haklarını korumak, geliştirmek ve yaymak için mücadeleye atılırlar. Birbirine güvenen, yan yana gelen ve sorunlarına birlikte çözüm arayan işçiler, bu mücadelenin uzun soluklu olduğunun bilincindedir. Çünkü haklı olmak ve hakkını aramak kısa sürede kazanım elde etmek anlamına gelmez. Hak arama mücadelesinde, uzayan mahkemeler, aile içinde baş gösteren ekonomik sorunlar, hükümetlerin patronlardan yana çıkardığı yasalar gibi pek çok zorluk ortaya çıkabilir. İşçilerin moralinin bozulduğu, umudunu kaybettiği, yılgınlığa düştüğü anlar yaşanabilir. Ancak tüm bu zorlukların üstesinden işçi sınıfının örgütlü gücü gelebilir.

Dağınıklık işçi sınıfını güçsüzleştirir, birleşmeyen ve örgütlenmeyen işçiler haklarını arayamazlar. Ama birleşen işçiler güçlü olurlar ve haklarını ararlar. Mesela emeklilikte yaşa takılanların verdikleri mücadele bir hak arama mücadelesidir ve haklı bir tutumdur. EYT'liler, seslerini boğmaya çalışanlara, yok sayılmaya, aşağılanmaya karşı haklarını aramaya devam ediyorlar. Dernek kuruyor, mitingler düzenliyor, seslerini duyurmak için eylemler yapıyorlar. 301 işçinin hayatını kaybettiği Soma faciasını unutturmayacaklarını haykıran Somalı aileler, 2014'ten beri eylemler ve mitingler düzenliyorlar. Kaybettikleri insanların hesabını sormak ve başka işçilerin kâr hırsına kurban verilmemesi için haklarını arıyorlar. Fabrikalarda, işyerlerinde ağır çalışma koşullarına karşı sendikalaşan işçiler, patronların saldırılarına, baskılara ve işten atmalara karşı haklarını arıyorlar, mücadele ediyorlar. Emekçi kadınlar hayat pahalılığına karşı seslerini yükseltirken, gençler eğitim hakları için bir araya geliyorlar.

EYT'lilere "türedi", iş cinayetlerine "bu işin fitratında var" diyenler, iyi yemek ve tahtakurusuz yatak isteyen inşaat işçilerini "bölücü" olarak nitelendirenler, sendikalaşan işçileri "hain" ilan edenler, hak arama mücadelesini değersizleştirmeye çalışıyorlar. Ancak ne yaparlarsa yapsınlar, haksızlıklar arttıkça hak arama mücadelesine katılanlar da artıyor. Çünkü hakkını arayanlar gücünü haklılığından ve örgütlülüğünden alıyor. Yaşadığımız topraklarda da sıkça söylenildiği gibi hak verilmez, alınır! ■

Bayram Gibiydi Çünkü...

Emekçi kadınlar olarak evimizde, işyerimizde, sokakta pek çok sorunla boğuşuyoruz. Çoğu zaman bu sorunlarımızın çözümsüz olduğunu düşünüyor, tek başımıza çareler arıyor, kendimizi yalnız hissediyoruz. Bir düşünelim; içine düştüğümüz bu ruh halinin nedeni sorunlarımızın gerçekten çözümsüz olması mı? Hayır, gerçek bu değil!

Meselâ 1970'li yıllarda da yaşam hiç kolay değildi. Üstelik 1974'teki ekonomik kriz yaşam koşullarını iyice ağırlaştırmıştı. Mutfaklarda tencere kaynatmak her geçen gün zorlaşıyordu. Patronlar sınıfı, tıpkı bugünkü gibi, krizin faturasını işçilere kesmeye çalışıyor, işçi sınıfının haklarına saldırıyordu. Ama bugünden farklı olarak işçi sınıfı işyerlerinde, sendikalarında, derneklerinde, siyasi partilerinde örgütlüydü. Patronların saldırılarına grevlerle, direnişlerle, mitinglerle yanıt veriyordu. Bu durum tüm toplumu derinden etkiliyor, çok sayıda insan daha iyi bir yaşam, daha güzel bir dünya mücadelesinde seferber oluyordu.

Emekçi kadınlar bu mücadelede cesaretle öne çıkıyorlardı. On binlerce emekçi kadın 1975'te kurulan İlerici Kadınlar Derneğinde (İKD) örgütlenmişti. Kadınlar evlerinde oturup yalnızlıklarına gömülmek yerine, birlik olmuş ve mücadele ederek pek çok kazanım elde etmeyi başarmışlardı. O yıllarda işçi semtleri adeta kaderine terk edilmişti. Emekçi kadınlar mahallelerinde bir araya geldiler, örgütlendiler ve sokak lambalarından telefon kulübesine, dispanserden toplu taşımaya, okullardan çocuk parklarına kadar pek çok hizmeti mücadeleyle almayı başardılar. Bu kazanımlar emekçi kadınların kendilerine daha fazla güvenmesini, örgütlülüğün önemini farkına varmasını sağladı. İKD öncülüğünde binlerce emekçi kadın mahallelerde ve işyerlerinde ücretsiz kreş talebiyle mücadele yürüttü. Profilo, Ankara MTA, Neyir, Zonguldak EKİ gibi fabrikalar bu mücadeleler sonucunda kreş açmak zorunda kaldı. Emekçi kadınlar Kartal Belediyesinin de ücretsiz kreş açmasını sağlamışlardı.

Kadınların doğumdan önce ve sonra altışar haftalık doğum izni hakkı vardı ama bu izinler birleştirilemiyordu.

Patronlar doğum öncesi izinleri kullanırmıyor, kadınları doğuma birkaç gün kalana kadar çalıştırıyorlardı. Emekçi kadınlar hem doğum izninin uzatılması hem de öncesi ve sonrası izinlerin birleştirilmesi için mücadele yürüttüler. Sonunda doğum izinlerinin birleştirilmesini iş yasasına geçirmeyi başardılar. Fabrikalarda çalışan kadınlar sendikalarda örgütlendiler. Kadın temsilciler seçildi, toplu iş sözleşmelerine kadınların talepleri de eklendi.

1977'deki MESS grevleri sırasında emekçi kadınlar grevci işçilerle dayanışmanın en güzel örneklerini sergilediler. Grevci çocukları için kırtasiye malzemeleri topladılar. Grev çadırlarını ziyaret ettiler, yemekler pişirdiler. Kimi reçel kaynattı, kimi kurban bayramında grev çadırına et götürdü. Ülkenin dört bir yanından kadınlar çeyizlerini pazarda satarak parasını grevci işçilere gönderdiler. Tarlada çalışan emekçi kadınlar kamyonlarla sebze gönderdiler. Grevci eşleri bütün karalamalara, yıldırmalara inat eşlerinin yanında durdular. Komşularına haklı mücadelelerini anlattılar. Bu sayede 8 ay boyunca grevlerini sürdüren metal işçileri sonunda patronları dize getirdiler.

Aynı yıl 500 bin emekçinin Taksim'e aktığı görkemli 1 Mayıs mitingine binlerce emekçi kadın kırmızı çatkılarıyla katıldı. Yanlarında çocukları da vardı ve emekçi kadınların coşkusuna onlar da ortak olmuşlardı. O gün bayram gibiydi çünkü işçiler güçlü ve örgütlüydü. Yüreklere yılgınlık yerine azim, karamsarlık yerine umut, korku yerine cesaretle doluydu. Dayanışma güçlüydü. Sorunlara birlikte çare aranıyor, çözüm birlikte bulunuyor, zafer sevinci birlikte yaşanıyor. Bu ruhla dolan emekçi kadınlar, kendilerini yalnız ve çaresiz hissetmiyorlardı, çünkü yalnız olmadıklarını biliyorlardı. Haklılıklarına inanıyor, dayanışma içinde güçleniyor, sömürü düzeninin efendilerinin istediği gibi itaatkâr ve pasif olmayı reddediyorlardı.

70'li yıllar geçmişte kaldı. Ama yaşananlar sadece anı değildir, deneyimdir, derstir. Geçmişimiz bize bir kez daha gerçeği gösteriyor: İşçi sınıfı ve emekçi kadınlar olarak örgütlenmeyi başarırız bugün toplumun içinde bulunduğu ruh hali değişir. Umutsuzluk, kasvet ve karamsarlık dağılır gider. Mücadele alanları bayram yerine döner. ■

Gebzeli kadın işçiler İstanbul'a yürüyor

Kadın işçiler asker barikatını yarıyor

“Artık Özgürdük, Yürümüyor Koşuyorduk”

Kadınlar... İşçi sınıfımızın kadınları... Nasıl ki tezgâh başlarında erkek sınıf kardeşleriyle birlikte ürettirlerse, birlikte mücadele edip önlerine dikilen barikatları da birlikte aştılar. Anaydılar... Eştiller... Kardeştiler... Hepsinden öte ürettiler, işçiydiler... Beyaz önlükleri ve başörtüleriyle, sıkı yumrukları ve kararlı adımlarıyla 15-16 Haziran 1970'te verilen destansı mücadelenin en önündeydiler. Onlardan biri, İbrahim Ethem İlaç Fabrikası İşçi Temsilcisi Nurten Arıcan “dün gibi...” diyerek anlatıyor:

“İbrahim Ethem İlaç Fabrikası'nda çalışıyordum, Kimya-İş Sendikası'nda işyeri temsilcisiydim. Fabrikadaki çoğu kadın 600-700 işçiye, haklarının ellerinden gideceğini anlattığımızda protestoya katılmayı tereddütsüz kabul ettiler. Fabrikada sendikasız işçi yoktu, kadınlar erkeklerden daha bilinçliydi, sınıfsal olarak da meseleyi biliyorlardı.

Fire vermeden katıldık eyleme... O dönemde 31 yaşındaydım, beş çocuğum vardı, ancak sınıfsal olarak böyle bir şeyi yapmamam ayıp olurdu, kendimiz için yürüdük. 15 Haziran'ı pek hatırlamıyorum, sanırım iş bırakmıştık. Ancak 16 Haziran dün gibi...

Beyaz önlük ve ayakkabılarımızla, “haydi” lafını duyar duymaz çıktık. Davutpaşa tarafından sloganlarla işçiler geliyordu. Biz önde, onlar arkada yürüyorduk. İşçileri temsilciler olarak biz yönlendiriyorduk. Topkapı'daki ampul fabrikasının önüne gelince, oturun dedim, bembeyaz önlükleriyle insanlar dalgalanıp oturdular. Sloganlarımıza işçiler fabrikadan çıkıp, bize katılarak yanıt verdiler. Topkapı'da polis kordonuna alındık. Geri dönmek üzereyken, biz buradan

gececeğiz diye karar verdik ve erkek-kadın el ele, kol kola kenetlenip polisi yarıdık. Askerleri de geçtik.

Bunları nasıl yaptık, hâlâ anlamış değilim! Kordonları yardıktan sonra ağızda limonata tadı duydum, meğerse birisi kafamdan limonata dökmüş, ama hatırlamıyorum. Sonra Topkapı'ya, Şehremini'ye yönelindik, ancak artık özgürdük ya, yürümüyor koşuyorduk. Derken surların orada askerle göğüs göğse geldik, yaşlı bir adama sanırım vurdular, benim de göğsüme genç bir subayın süngüsü geldi. Bir arbede yaşandı, onu da atlattık. Çağaloğlu'na kadar yol serbestti. Farklı fabrikalardan işçilerle Çağaloğlu'nda buluştuk.

Dörtüylü ağzında yeniden çatışma yaşadık. Bir tankın üzerine çıktım, bir askerle göğüs göğse geldik, ben onu tuttum, o beni, ama ben orada kalmayı başardım. Tankların üzerinden atlayıp karşı tarafa geçtik, köprü'nün açıldığını ancak Eminönü'ne geldiğimizde gördük. Taksim'e çıkamayacağımızı anlayınca Edirnekapı yolundan sloganlarla fabrikaya döndük.

Ayakkabılarımın olmadığını da o zaman fark ettim, sadece benim değil arkadaşlarımda da ayakları çıplaktı. Anın heyecanından nasıl kaybettiğimiz farkında bile değildik, bu heyecanı hâlâ o günkü gibi yaşıyorum. Yürüyüş sırasında arkaya dönüp baktığımda gördüklerim, onları oturtup kaldırmak... Demek ki güçlüydük. Keşke 17'sinde de yürüseydik... 15-16 Haziran Türkiye'nin görüp geçirdiği en büyük kitle hareketiydi, gayet keyifli, neşeli bir yürüyüşü.”

Kaynak: Maden-İş Çalışma Grubunun Hazırladığı **Derinden Gelen Kökler kitabı...** ■

15-16 Haziran Direnişinin Yıldönümünde İşçiler Alanlardaydı!

Türkiye işçi sınıfının sömürü ve hak gasplarına karşı çok güçlü bir mücadele tarihi vardır. 1960'lardan itibaren işçiler hakları için ayağa kalkmış, güçlü sendikalar kurmuş ve patronların yüreğine korku salmışlardır. 15-16 Haziran 1970'teki işçi direnişi de bunların en görkemlidir. İki gün boyunca işçiler ayağa kalkmışlardı, çünkü o zaman güçlü ve mücadeleciler bir sendika olan DİSK kapatılmak isteniyordu. Patronlar sınıfı ve o zamanın Adalet Partisi hükümeti, hakları için işçileri birleştiren DİSK'i boğmak istiyordu. İşçiler sendikalarına sahip çıkmış ve patronlara geri adım attırmışlardı. 150 bin işçinin sokaklara döküldüğü o günlere 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi adı verildi. Bu şanlı direniş 49. yılında çeşitli eylem ve mitinglerle anıldı.

15-16 Haziran'ın yıldönümünde işçiler buluştu

15 Haziran Cumartesi günü DİSK'in çağrısıyla İstanbul Kartal'da gerçekleştirilen mitingde binlerce işçi katıldı. DİSK'e bağlı sendikalara üye işçilerin yanı sıra, Türk-İş'e bağlı Petrol-İş Sendikası üyesi Kale Kayış direnişçileri de mitingde katılarak anlamlı bir dayanışma örneği ortaya koydular. "Kıdem Tazminatımıza, Emeklilik Hakkımıza Sahip Çıkıyoruz" sloganıyla yapılan mitingde; mücadele ezgileri seslendirildi, talepler haykırıldı.

DİSK Genel Başkanı Arzu Çerkezoğlu kürsüden yaptığı konuşmada, işçilerin 49 yıl önce 15-16 Haziran günlerinde sendikalarını nasıl savundularsa, bugün patronlar sınıfının hedefinde olan kıdem tazminatı hakkını da öyle savunmaları gerektiğini belirtti. Ekonomik krizin faturasının işçi sınıfına ödetilmeye çalışıldığını, emeklilik hakkının gasp edildiğini belirten Çerkezoğlu, 15-16 Haziran ruhuyla mücadele çağrısı yaptı. DİSK Başkanlar Kurulu'nun 23 Haziran seçimleri için aldığı kararı hatırlatan Çerkezoğlu, oy kullanacak tüm işçileri demokrasi, adalet ve emeğin hakları mücadelesini güçlendirecek biçimde tercihte bulunmaya çağırdı.

ÜİD-DER'li işçiler ise "Hayat Pahalılığına, Kıdem Tazminatının Gaspına, Zorunlu BES'e Hayır" pankartıyla

mitingde katıldılar. Gerek toplanma alanında ve yürüyüş boyunca gerekse de miting alanında ÜİD-DER kortejinden işçi sınıfının taleplerini yansıtan sloganlar atıldı. ÜİD-DER korteji, coşku ve disipliniyle dikkatleri üzerine çekti, çevrede bulunan pek çok işçi ve emekçi hayranlıklarını ifade etti. Kortejden yapılan konuşmalarda 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi'nin bugünün işçileri için taşıdığı öneme dikkat çekildi. Açılışını 15-16 Haziran etkinliğiyle gerçekleştiren ÜİD-DER'in mücadelede 13 yılı geride bıraktığı ifade edildi. ÜİD-DER'li işçiler; "Kıdem tazminatının gaspına, zorunlu BES'e, işsizlik fonunun yağmalanmasına, emekçilerin yapay temellerde kutuplaştırılmasına, demokratik hakların elimizden alınmasına, baskı rejimine HAYIR!" dediler. ÜİD-DER kortejinde, saldırılara geçit verilmeyeceği vurgulandı, işçilere birlik olma ve mücadeleyi yükseltme çağrısı yapıldı.

Mücadeleciler işçiler direniş alanında

15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişinin 49. yılında DİSK Ege Bölge Temsilciliği ve DİSK'e bağlı sendikalar, İzmir Aliağa'da bir miting gerçekleştirdi. Mitinge Aliağa ve Çiğli belediyelerinden işten atılan işçiler, Tarış direnişçileri, Buca Belediyesi işçileri ve yüzlerce emekçi katıldı. Direnişçi işçilerin aileleri de mitingde katılırken, 15-16 Haziran'ın yıldönümünde mücadeleyi yükseltme çağrısı yapıldı.

Aliağa Belediyesinden atılan işçilerin Cumhuriyet Meydanında kurdukları çadırın önünde toplanan işçiler, sloganlar atarak, taleplerini haykırarak Demokrasi Meydanına kadar yürüyüş gerçekleştirdiler. Demokrasi Meydanında konuşmalar yapıldı ve mücadeleciler işçiler selamlandı. Genel-İş Sendikası Genel Merkez Yöneticisi Salih Doğrul, Aliağa işçilerinin sorununun bütün işçilerin sorun olduğunu ve mücadele ederek kazanacaklarını söyledi. Petrol-İş Sendikası Aliağa Şube Başkanı Ahmet Oktay ise, yaptığı konuşmada 5 yıl önce Aliağa'da benzer şekilde işçilerin işten çıkarıldığını hatırlattı, Aliağa işçisinin yanında olduklarını belirtti. DİSK Bölge Temsilcisi Memiş Sarı da "15-16 Haziran'dan bugüne kadar gördük ki, emekçilerin en büyük güvencesi örgütlü mücadeledir" dedi. ■

İşçiler Hakları İçin Mücadele Etmekten Geri Durmuyor

İzmir Aliağa Belediyesi: Ekonomik nedenler gerekçe gösterilerek daha önce 22 işçinin atıldığı Aliağa Belediyesi'nde aynı gerekçeyle aralarında sendika yöneticisi ve temsilcilerinin de bulunduğu 100 işçi daha işten atıldı. MHP'li belediye yönetiminin işçi kıyımına karşı direnişe geçen Genel-İş Sendikası üyeleri ise "Haklarımız için bedeli ne olursa olsun direneceğiz!" diyorlar. Belediye önünde direniş başlatan işçiler, işten atma saldırılarına boyun eğmeyeceklerini dile getiriyorlar, dayanışma çağrısı yapıyorlar.

Kale Kayış: Fabrikadaki işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yetersizliğine ve sendikalaşma nedeniyle artan baskılara karşı direniş gerçekleştiren Petrol-İş Sendikası üyesi Kale Kayış işçilerine patron ve adamları tarafından saldırı gerçekleştirildi. Bir grup işçi, eşleri ve çocuklarıyla birlikte iftar vaktinde darp edildi. İstanbul Silivri'de bulunan direniş alanına yapılan kitlesel UID-DER ziyaretinde, Kale Kayış işçilerinin yalnız olmadığı vurgulandı. Sınıf dayanışması pekiştirilirken saldırı da protesto edildi. Verdikleri mücadelenin artık sadece bir hak mücadelesi olmadığını aynı zamanda bir onur mücadelesi olduğunu belirten işçiler, zafer kazanana kadar direnişe devam edeceklerini belirtiyorlar.

Tüpraş: Gözler Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan Tüpraş'ta! Önümüzdeki süreçte çeşitli sektörlerde ve önemli işletmelerde başlayacak olan TIS süreçleri için

Tüpraş sözleşmesi büyük önem arz ediyor. Grev yasağının bulunduğu işletmede toplu iş sözleşmesi (TIS) süreci Yüksek Hakem Kurulu'nda, fakat Petrol-İş Sendikası ile Koç Holding arasındaki görüşmeler de sürüyor. Koç patronlarının 3 yıllık sözleşme, vardiya sisteminde değişiklik ve mazeret izinlerinin azaltılması dayatmaları karşısında işçiler haklarından taviz vermeyeceklerini belirtiyorlar.

Sibaş: Tek Gıda-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan Sibaş işçileri mücadelelerine devam ediyorlar. Kölece çalışma koşullarına "Artık Yeter!" diyen, patronun işten atma saldırısına da boyun eğmeyen işçiler, Aydın Söke'deki fabrikanın önüne kurdukları direniş çadırında 5. ayı geride bıraktı. Eşleri ve çocuklarıyla birlikte ortaya koydukları haklı mücadelede kararlı olduklarını vurgulayan Sibaş işçileri; "inatla ve umutla direnişe devam edeceğiz" diyorlar. Sosyal Medya hesaplarından Ziya Egeli'nin bir şiirini paylaşan işçiler; "Umut ekiyoruz; alanlara, sokaklara..." diye haykırıyor.

Cargill: Bursa'da nişasta bazlı şeker ve hayvan yemi üreten Amerikan gıda devi Cargill fabrikası önünde sendikalaşma mücadelesi veren işçilerin direnişi 14. ayını geride bıraktı. Tek Gıda-İş Sendikası üyesi Cargill işçileri; "Çocuklar İyi Yaşasın Diye Babalar Direniyor!" demekten aylardır vazgeçmiyor. Bir bayramı daha direnişte geçiren işçiler; hakları, gelecekleri ve çocukları için mücadele ediyor. ■

İşçi Sınıfı Susmuyor, Susmayacak!

Gün geçtikçe artan ekonomik ve demokratik saldırılar nedeniyle dünyanın pek çok ülkesinde daha çok sayıda işçi ve emekçi mücadeleye atılıyor. Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'dan Amerika'ya dek dünyanın her köşesinde emekçiler, "krizin faturasını ödemeye hayır, yoksulluğa hayır, kapitalist sömürüye hayır" diyorlar. Zalim diktatörleri deviriyor, daha iyi bir yaşam için mücadele ediyorlar.

İsviçre: Kadınlar eşitlik için grevde

İsviçre'de kadınlar 14 Haziranda genel greve çıktılar. Grev, 1991'de 500 bin kadının katıldığı büyük grevin 28'inci yıldönümünde düzenlendi. Kadınlar bu süre zarfında haklarında anlamlı iyileştirmeler olmadığını dile getiriyorlar. Grev çıkan kadınlar "eşit ücret, zaman, saygı" sloganıyla meydanlarda bir araya geldiler. Eşit işe eşit ücret, yaşamak ve üretmek için zaman ve saygı taleplerini somutlayan sloganlarla yürüdüler.

Bazı kentlerde kadınlar, 13 Haziran gecesinden itibaren sokaklara döküldüler ve saatler gece yarısını gösterdiğinde grevlerini başlattılar. Lausanne kentinde bulunan bir katedralin çanı 614 yıl sonra ilk defa bir kadın tarafından çalındı. Çanı çalan grevci kadın bu yolla tüm kadınları greve çağırdı. Ülkede bunun gibi pek çok sembolik eylem yapıldı.

14 Haziranda 200 ayrı noktada gösteriler düzenlendi. Emekçi kadınlar, üniversite ve lise öğrencisi genç kadınlar, göçmen kadınlar meydanlara aktılar. Yapılan araştırmalara göre kadınların ücretleri erkeklerinkiyle kıyaslandığında kadınlar saat 15.24'ten itibaren çalıştıkları süre için ücret almıyorlar. Bu nedenle kadınlar, sembolik olarak 15.24'te iş bıraktılar. Kadınlar erkeklerden özel sektörde %20, kamu sektöründe %16 oranında daha düşük ücret alıyor. Bu nedenle tüm gösterilerde öne çıkan talep "eşit işe eşit ücret" oldu. Bunun yanı sıra kadınlar emeklilik şartlarının iyileştirilmesini, kadına yönelik şiddetin, ev içi şiddetin, tacizin son bulmasını, karar alma mekanizmalarından dışlanmaya, mobbing ve baskıya karşı önlem alınmasını, ev işlerinin sadece kadının görevi olmaktan çıkarılmasını talep ettiler. Doğum izninin uzatılmasını, babalara doğum izni verilmesini, sağlıklı kreşler kurulmasını, çalışma saatlerinin kısaltılmasını istediler.

Haiti'de yüz binler haykırıyor: "Artık Yeter!"

Karayip denizinde bir ada ülkesi olan Haiti'de yüz binlerce işçi ve emekçi Şubat ayından bu yana meydanlarda protesto eylemleri gerçekleştiriyor. Ülke nüfusunun %80'i ağır bir yoksullukla boğuşurken, iktidardakiler zenginliklerine zenginlik katıyor. Yüksek enflasyona, yoksulluğa, yol-

suzluklara artık yeter diyorlar. Ancak hükümet gösterilere katılan işçi ve emekçileri şiddet ve zorbalıkla bastırmaya çalışıyor. 9 Haziranda başkent Port-au-Prince'de gerçekleşen gösterilerde halk başkanlık sarayına ulaşmaya ve sesini duyurmaya çalıştı. Ancak polis halka saldırdı, 2 kişi yaşamını kaybetti, çok sayıda insan yaralandı. Haiti halkı saldırılara rağmen geri adım atmıyor, sömürüye ve siyasi iktidarın yolsuzluklarına karşı mücadelesini sürdürüyor.

Sudan: "Bir diktatörü devirdik, yeni bir diktatörlük istemiyoruz"

Aralık ayında ekmek ve akaryakıt zamlarına karşı sokaklara çıkan Sudanlı işçi ve emekçiler, diktatör Ömer el Beşir'i devirmeyi başardılar. Ancak yönetimi ordu ele aldı. Sudanlı emekçiler bu durumu kabul etmeyerek sivil bir hükümet ve demokratik haklar için mücadeleye devam ediyorlar. Başlarında yeni diktatörler istemediklerini haykırıyorlar.

Sudanlı emekçiler 28 Mayıs'ta bir genel grev gerçek-

leştirmişlerdi. Mücadelede kararlı olduklarını haykıran emekçiler, 9 Haziranda tekrar bir genel grev gerçekleştirdiler. Meslek Odaları Birliği'nin çağrısıyla gerçekleşen genel greve avukatlar, doktorlar, öğretmenler, mühendisler, gazeteciler, pilotlar ve diğer birçok sektörden işçiler katıldı. Sudan'da hafta başı olan Pazar günü gerçekleştirilen grevle ülkede hayat durdu. Egemenler Sudanlı emekçilerin mücadelesini bastırmak için her türlü hile ve zorbalığa başvuruyor. "Bir diktatörü devirdik, yeni bir diktatörlük istemiyoruz" diyen, ekmeklerini ve demokratik haklarını isteyen emekçilere azgınca saldırıyor. Yıldırma politikalarına rağmen halk mücadelesini sürdürüyor.

Honduras: Saldırı paketine karşı mücadele sürüyor

Orta Amerika ülkesi Honduras'ta işçiler, özelleştirmelerin ve işten atmaların önünü açan, tasarruf adı altında eğitim ve sağlık hizmetlerinde kısıtlamalar içeren "reform paketine" karşı Nisan ayından bu yana mücadele ediyorlar. Ülke çapında haftalardır sürdürdükleri eylemlerle on binlerce işçi, yeni hak gasplarını beraberinde getiren bu yasayı asla kabul etmeyeceklerini belirtiyorlar.

Sağlık ve eğitim çalışanları 30 ve 31 Mayıs'ta bir grev düzenlediler. On binlerce kişilik kitlesel protesto yürü-

yüşleriyle büyüyen grev, polis saldırısına uğradı. Ancak emekçiler mücadeleden vazgeçmiyor, taleplerinin karşılanmasını istiyorlar.

Yeni Zelanda: Öğretmenlerden "mega grev"

Amerika'nın birçok eyaletinde ve çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen öğretmen grevlerinin ardından eğitim emekçileri bu defa da Yeni Zelanda'da greve çıktı. 29 Mayıs günü Yeni Zelanda'nın eğitim sektöründeki en büyük sendikası olan Yeni Zelanda Eğitim Enstitüsü (NZEI) ve İlköğretim Sonrası Öğretmenler Birliği'nin (PPTA) çağrısıyla gerçekleştirilen grev ilköğretim ve liselerde çalışan 50 binin üzerinde öğretmen katıldı. Yeni Zelanda basınında "mega grev" olarak anılan ülke tarihinin en büyük öğretmen grevinde emekçiler, daha iyi çalışma koşulları, daha iyi bir ücret ve saygı talep ettiler.

Güney Kore: Vinç işçilerinden iki günlük grev

Güney Kore'de Kore Sendikalar Konfederasyonunda (KCTU) örgütlü 20 bin vinç operatörü 4 ve 5 Haziran'da bir grev gerçekleştirdi. Ülkedeki 3 bin kule vincinden 2500'ü iki gün boyunca çalıştırılmadı ve birçok büyük şantiyede iş durdu.

İşçiler maaşlarında %7'lik bir artış ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini talep ediyorlar. İşçiler, özellikle uzaktan kumandalı küçük vinç kullanımının azaltılmasını istiyorlar. Kule vinci kullanmak için uzun eğitimler gerekirken, uzaktan kumandalı vinçler için sadece 20 saatlik bir eğitim veriliyor. Bu da birçok iş kazasına davetiye çıkarıyor, işçi ölümlerine yol açıyor. Sendikacılar, inşaat şirketlerinin, işçilerin yaşamını hiçe sayarak daha az maliyetli olduğu için bu küçük insansız vinçleri tercih etmeye başladıklarını belirtiyorlar.

İnşaat sektörünü derinden etkileyen bu grevin ardından ilgili bakanlıklar iş güvenliği önlemlerini arttırmak için çalışmalara başlayacaklarını duyurdu.

Arjantin: Kemer sıkma politikalarına karşı genel grev

Arjantinli işçi ve emekçiler 29 Mayıs'ta Macri hükümetinin kemer sıkma politikalarına karşı ülke çapında genel grev gerçekleştirdi. Genel İşçi Konfederasyonunun çağrısıyla greve çıkan işçiler, havalimanları ve şehir içi ulaşım başta olmak üzere Arjantin'de hayatı durdurdular.

IMF ile anlaşma yaparak kemer sıkma politikalarını devreye sokan Macri hükümeti ve patronlar sınıfı, krizin faturasını işçi ve emekçilere ödetmeye çalışıyor. Hükümetin yeni politikalarıyla yoksulluk sınırının altında yaşayan işçi ve emekçilerin sayısı bir yıldan kısa bir sürede %6 artarak 14 milyona ulaştı. İşçiler krizin faturasını ödeyeceklerini haykırıyorlar. ■

Sudan

Arjantin

G. Kore

Bu Nefret Doğru mu?

İkinci Dünya Savaşı sırasında yerle bir olan Avrupa, sanayisini kalkındırmak için savaş sonunda çevre ülkelerden göçmen işçi almaya başladı. Türkiye’den de işsizlik ve yoksullukla boğuşan çok sayıda insan iyi bir iş ve huzurlu bir gelecek umuduyla Almanya’ya çalışmaya gitti. Göçmen işçiler, Alman işçilerden daha ağır koşullarda, daha düşük ücretlere çalıştırılıyorlardı. Çalışma koşullarının berbat olması yetmiyormuş gibi göçmen işçiler bir de ırkçılığa, ayrımcılığa, nefrete maruz kalıyorlardı. Aşağılanıyor, horlanıyorlardı. Türkiyeli göçmen işçilerin aşağılandığı nice fıkra anlatılıyordu. Yapılan propagandaya göre Türkler pis kokuyordu, medeniyet görmemişlerdi, düşük ücretlerin sebebiydiler, iş olanaklarını Almanların elinden alıyorlardı, Almanya’nın zenginliğini sömürüyorlardı...

Bu nefret dolu sözler çok tanıdık değil mi? 2011’de patlak veren korkunç savaşın mülteci durumuna düşürdüğü Suriyeli emekçilerin yaşadıkları, “Alamancı” Türk işçilerin yaşadıklarından farklı değil. Suriye’deki çatışmalar, katliamlar, bombalar nedeniyle hayatta kalabilmek için Türkiye’ye gelen Suriyeliler aynı nefretle karşı karşıya. Oysa bu yaklaşım tamamen yanlıştır ve hem nefretin hedefi olan Suriyeli emekçiler için hem de Türkiyeli yoksul işçi ve emekçiler için çok tehlikelidir.

Geçmişte Alman sermaye sınıfı Türkiyeli işçileri en berbat koşullarda çalışmaya zorladı. Alman işçilerin ücretlerini düşürmek ve çalışma koşullarını ağırlaştırmak için Türkiyeli işçileri kullandı. Türkiyeli ve Alman işçileri birbirine karşı kışkırtıp düşmanlaştırdı, birlikte hareket etmelerinin önüne geçti. Böylece rahat rahat sömürmeye devam etti. Bugün de Türkiyeli patronlar Suriyeli işçileri en berbat koşullarda çalıştırıyorlar. Suriyeliler bahanesiyle Türkiyeli işçileri daha düşük ücretlerle çalışmaya zorluyorlar. Türkiyeli işçiler yaşadıkları sorunların sebebinin Suriyeli işçiler olduğunu düşünüp onlara düşman oluyor. Örgütlenip birlikte hareket etmesi, kardeş olması gereken işçiler, patronların oyunları nedeniyle bölünüp parçalanıyor. Onların sırtından semiren patronlar zenginleşmeye devam ediyor.

Suriyeli göçmen işçiler Türkiye’de asgari düzeyde yasal haklara bile sahip değiller. Çalışma saatleri belirsiz. Fazla mesai ücretleri ödenmiyor. İş kazalarında tedavileri yapılmıyor, iş cinayetlerinde ailelerine tazminat verilmiyor. Sendika, sigorta gibi herhangi bir güvenceye sahip değiller. Sokaklarda kâğıt ve çöp toplamak, inşaatlarda, tarlalarda, izbe atölyelerde sabahlara kadar çalışmak göçmen olmalarının doğal bir sonucu olarak görülüyor. Suriyelileri ucuz işgücü olarak çalışmaya mahkûm eden patronlar, onların varlığından çok memnunlar. Öyle ki patron örgütleri bazı politikacıların “Suriyelileri ülkelere geri göndereceğiz” demesine öfkeleniyor, “böyle ucuz işçiyi nereden bulacağız?” diye soruyorlar. Ücretleri zaten çok düşük olan, işsizlik ve yoksullukla boğuşan Türkiyeli işçi ve emekçiler bu gerçeği görmeyip Suriyeli işçileri işsizliğin ve yoksulluğun sorumlusu zannediyorlar. Kandırılmışlığın kör karanlığına sürüklenen bazı işçiler, onlara saldırıp savaş cehenneminde kavrulan ülkelerine dönmelerini istiyorlar. Bu arada ise patronlar sınıfı kârlarını katlıyorlar. Suriyelileri hedef gösterip aradan sıyrılıyorlar.

Kışkırtmalar neticesinde çoğu işçi dostunu düşmanını ayırt edemez hale gelebiliyor. Düşmanlık öyle boyutlara varıyor ki linççi kalabalıklar ortaya çıkıyor. Oysa işsizliğin, yoksulluğun ve hayat pahalılığının nedeni göçmen işçiler değildir. Tıpkı zamanında Almanya veya Avrupa’daki işsizliğin, yoksulluğun nedeninin Türkiye’den giden göçmen işçiler olmaması gibi... Ama bu gerçekler de, Türkiyeli işçi ve emekçilerin sorunları da, en tehlikeli işlerde, güvencesiz ve ucuza çalışan, linç edilmek istenen Suriyeli göçmen işçilerin yaşadıkları da sömürücü egemenlerin umurunda değildir.

İşte tam da bu nedenle yıllar önce Almanya’nın büyük fabrikalarında el ele vermeyi, patronlara karşı tek yumruk olmayı ve haklarını söke söke almayı öğrenen Türk ve Alman işçiler gibi, bugünün Türkiyeli ve Suriyeli işçileri de bu düşmanlığa son vermeyi öğrenmelidir. Asıl düşmanın sömürü düzeni olduğunu görmeli ve kardeşlik bağımızı güçlendirmeliyiz! ■

Efsaneler Karın Doyurmaz!

■ İstanbul'dan bir işçi

Bir tarafta bir avuç sermaye sahibi, öte tarafta ise üreten ama yoksulluk içinde yaşayan milyarlarca insan... İşsizlik, sefalet ve açlık... En zengin 26 kişinin serveti, dünyadaki 3,8 milyar insanın toplam zenginliğine eşit... Bunun nedeni emeğin sömürüsüne dayanan kapitalist kâr düzenidir! Peki, böyle bir sistem nasıl ayakta kalabiliyor? Egemenler eşitsizliğin ve adaletsizliğin üzerine sis perdesi çekmeyi nasıl başarıyor?

Sömürü düzeninin sahipleri ve sözcüleri, emekçilerin bilincini felç etmek amacıyla yoğun bir propaganda yürütüyorlar. Medyayı etkili bir şekilde kullanıyorlar. Yalan söylüyor, tarihi gerçekleri çarpıtıyor, efsaneler uyduruyorlar. Meselâ petrol efsanesi, bor efsanesi, torium efsanesi ve hatta contorium saçmalığı gibi... Efsanelerle bizi uyutmak isteyen egemenler, bu efsaneleri adeta toplumun kodlarına işlemeye çalışıyorlar.

En bilinen, bu yönüyle sohbetlerde sıkça bahsi açılan efsanelerden birisidir petrol efsanesi... “Aslında bizim topraklarda petrol çok da yabancı devletler çıkarmamızı engelliyor. Lozan’ın gizli maddeleri var!” diyor. Hâlbuki devlet gece gündüz petrol arıyor. Üstelik biliyoruz ki Karadeniz’in derinliklerinde petrol olduğu tahmin ediliyor fakat çok derinde ve çıkarması maliyetli olduğu için de patronlar tercih etmiyor. “Nasıl olur kardeşim, Irak’ta olur da nasıl burada olmaz!” diyor. Her şeyden önce kara sınırı var diye bu topraklarda da petrol olacak diye bir şey yok! Burada yeterli miktarda yok işte, bu anlaşılmıyor.

Ülkenin istikbaline ilişkin yapılan neredeyse her sohbet dönüp dolaşıyor bir başka efsaneye, bor efsanesine bağlanıyor: “Dış mihraklar, ekonomimizi uçuracak bor madenimizin peşinde!” Bor üzerine o denli tevatür var ki 7’den 70’e neredeyse herkes neye benzediğine, ne işe yaradığına dair net bilgisi olmadığı halde bu maden hakkında konuşuyor; “Hele bir çıkarsak, çıkardığımızı işleyebilsek hele... O zaman kimse bizi durduramaz!” diyor. Bilinmiyor ki Türkiye zaten 2 milyar dolarlık bor madeni pazarının yarısını elinde bulunduruyor. Bilinmiyor ki bor madeni sanıldığı gibi benzinin yerine yakıt olarak kullanı-

labilecek bir enerji kaynağı değil!

Akıllara zarar bu durum kimi zaman öylesine çığırından çıkıyor ki şaşırılmak elde değil! Meselâ contorium saçmalığı... Zamanında bir vatandaş, efsanelerin bu denli revaçta olmasını eleştirmek için contorium diye bir element uydurmuş. Gerekli formülleri tasarlamış ve bor efsanesine benzer bir efsane yaratmış. İş öyle bir noktaya varmış ki herkes contorium’u konuşur, televizyonlar ve gazeteler gerçek bile olmayan bu maden hakkında haber yapar olmuş. Yani bir şakayla başlayan komplo teorisi, toplumsal bir kanaate dönüşmüş, contorium bir anda Türkiye’nin en vatansever elementi oluvermiş!

Ülkedeki çeşit çeşit madene ilişkin pek çok efsane bulunuyor ve egemenler her birini sırayla ısıtıp önümüze koyuyorlar. Üstelik efsaneler madenlerle de sınırlı kalmıyor. Yok, Selçuklu diyorlar. Yok, Osmanlı diyorlar. Tarihsel olayları bağlamından kopararak, kendi çıkarlarına göre yorumlayarak ve kimi zaman da açıkça çarpıtarak biz emekçileri kendi politik amaçlarına alet ediyorlar. “Biz büyük devletiz, herkes paçamızdan aşağı çekmeye çalışıyor, önümüzü kesiyor” diyorlar. Bizim de böyle düşünüp yaşadığımız sorunların gerçek kaynağı olarak çelişkilerle dolu kapitalist sömürü düzenini görmemizi istemiyorlar. Yapay bir düşman yaratıyorlar ve asıl düşmanı, sınıf düşmanımızı gözlerden kaçırmak istiyorlar.

Egemenler elleri bolluk ve bereket üreten işçi ve emekçileri efsanelerle oyalıyorlar. Aynı zamanda kendilerini kurtarıcı olarak sunuyor ve efsanelerle uyuttukları, gerçeklik algısını yok ettikleri kitleleri peşlerine takıyorlar. Amaçları dizginsiz sömürü düzenlerini gizlemek ve işçi sınıfını kendi sorunları temelinde mücadeleye girişmekten alıkoymaktır. Ama efsaneler karın doyurmuyor! Uyanık olalım kardeşler! Bu düzende emek veren muazzam bir zenginlik üreten bizim sınıfımız ama sömürülen ve açlığa mahkûm edilen de biziz! Unutmayalım tam da bu nedenle onların petrolü de Torium’u da, bor’u da var zaten, biziz! Öyleyse efsanelere değil kendi sınıfımızın gücüne inanmalıyız. Kendi sınıf çıkarlarımız temelinde hareket etmeli ve bizi efsanelerle oyalayanlara hak ettikleri cevabı vermeliyiz. ■

Takım Tutar Gibi Parti Tutmak İşçilerin Faydasına mı?

■ Gebze'den bir metal işçisi

Malumunuz 2018-2019 Türkiye ligi Galatasaray'ın şampiyonluğu ile sona erdi. Lig sona erse de pek çok insan hâlâ bunu konuşmaya devam ediyor. Fenerbahçelisi, Beşiktaşlısı, Trabzonsporlususu ve diğer takımların taraftarları bunu konuşuyor. Kimisi haksızlık olduğunu söylüyor, kimisi bu şampiyonluğun hak edilmediğini söylüyor, kimisi ise tam tersini. Bu tartışmalar işyerlerinde bazen hararetili bazen de kırıcı tartışmalara dönüşüyor.

Durum maalesef siyasette de böyle ilerliyor. Hükümetin yaptığı yasalar maalesef ki hep işçilerin aleyhine oluyor. Şimdi de kazanılmış hakkımız olan kıdem tazminatının gaspı söz konusu ve yine zorunlu BES dayatması gündemde. Bu söylediğim hak gasplarına bundan zarar göreceğinin bilincinde olan işçiler, sendikalar ve emek örgütleri karşı çıkıyor. Buna enflasyonun çığ gibi büyümesini, düşen ücretleri ve artan yoksulluğu ekleyebiliriz. Emeklilikte yaşa takılan (EYT) işçilerin durumu ve bu işçilerin hakkını gasp etmekte kararlı olan siyasi iktidarın tutumu ortada. Haklı olarak EYT'li işçiler bu duruma tepki gösteriyorlar, çeşitli yollarla seslerini duyurmaya çalışıyorlar.

Hangi partiye oy vermiş olursak olalım biz işçiler bu duruma öfke duyuyor ve kızıyoruz. Malumunuz Mart ayında bir seçimi geride bıraktık. Hayat pahalılığına, işsizliğe, emeklilik hakkının gasp edilmesine, kıdem tazmi-

natının elimizden alınmasına tepkili olan işçiler, tepkilerini göstermek adına seçimlerde tercihlerini siyasi iktidarın adaylarından yana yapmadılar. Ama bakıldığında, bu durumdan şikâyetçi olan ve öfke duyan bir kesim işçi ise, seçimlerde fikirlerini değiştirmeyerek tıpkı bir takım tutar gibi destekledikleri partiye oy verdiler. Kimisi AKP adayları kazandığında şampiyonluk edasıyla konvoylar oluşturup coşkulu kutlamalara girişti. Maalesef ki bu sonuçlardan sonra biz işçilerin ekonomisi düzelmedi, aksine daha da kötüye gitti. Kısacası biz işçilerin hayatları açısından değişen bir şey olmadı. Hak gaspları rafa kalkmadı, aynen devam kararı alındı.

Takım tutar gibi parti tutmanın biz işçilere hiçbir faydası yok. Eğer bizler örgütlenip bir arada olmazsak hükümetlerin ve patronların hak gasplarını durduracağı da yok. Ekonomi alabildiğine kötüye gidiyor ve kriz iyiden iyiye derinleşiyor. Patronlar ve onun hükümeti krizin faturasını biz işçilere kesiyor. Yolda olan yeni vergileri yeni ekonomi paketleriyle, kelime oyunları ile biz işçilere yutturmaya çalışıyorlar. 1980 öncesinde mücadele eden işçilerin pankart ve dövizlerinde şöyle yazıyordu: "Gücümüz Birliğimizden Gelir." Bizler de bunca saldırının üstesinden ancak bu slogandaki gibi birlik olarak gelebilir ve sınıfımızın gücünün farkına varabiliriz. İşte o zaman sermaye sınıfının ve hükümetin biz işçilerin haklarını gasp etmeye çalışmasına karşı çıkabiliriz. ■

Emekçi Kadınların Gururu Ne Olacak?

■ İstanbul/Esenyurt'tan bir emekçi

İstanbul Esenyurt'ta üretim yapan çikolata fabrikasında DİSK/Gıda-İş üyesi bir kadın işçi, çalışma ortamının huzurunu bozduğu gerekçesiyle tazminatsız bir şekilde işten çıkarıldı. Üretim alanında üretim operatöründen şiddet gördüğü yetmezmiş gibi, bir de üretim operatörünün erkeklik gururunu kırmakla suçlandı. Yedi yıldan beri aynı işyerinde çalışan kadın işçi, gece vardiyasında sabaha karşı üretim operatörünün işler yetişmediği için bağırıp çağırmaya başladığını anlatıyor: “«Gecedan sabaha kadar bir sürü iş yetiştirdik, şimdi ne oldu da bağırıyorsun?» deyince sandalyeyi ve masamı altımdan çekip kolumdan sert bir şekilde tutup beni başka bir makineye götürmek istedi. Ben de gitmemek için onu durdurdum. 7 seneden beri bu fabrikaya hizmet ettiğimi ve bu davranışı hak etmediğimi söyledim. Vardiya amiri ile konuştuğumda o da bana «kesin adamı kızdıracak bir şey yapmışsındır» suçlamasında bulundu. İnsan kaynakları bölümünden çağrılıp savunmamı istediler. Burada da sorumlu «sen üretim operatörünün erkeklik gururunu kırdın» dedi.”

Tüm bu yaşananlardan dolayı asıl mağdur olan benim dese de yönetim orali bile olmamış. Çalışma koşullarının ağır, ücretlerin düşük olduğunu, bu zor şartlarda günde 12 saat çalıştıklarını, mesailerin eksik verildiğini belirten kadın işçi, bu olumsuz koşulların düzelmesi için sendikali olduğunu belirtiyor. Yasal hakkını kullandığını, sendikali olduğu için asla pişman olmadığını, yaşadığı haksızlıkta da hukuki mücadelenin peşini bırakmayacağını, hakkını aramak için sonuna kadar mücadele edeceğini ifade ediyor.

Kardeşler, insanın hayatta insan gibi var olması için bir takım değerler vardır. Yaşadığımız bu düzende ege-

menler, yönetenler, patronlar ve onların yöneticileri bu değerleri hiçe sayarak bizleri sömürüyor. Onlar için tek değer kârları, daha çok para kazanmak ve zenginleşmek. Bu gün kadınlar fabrikalarda sözlü ve fizikî tacize şiddete uğruyor, erkekle aynı işi yaptığı halde düşük ücret alıyor, işten çıkartılmalar başladığında ilk önce kadınlar işten atılıyor. Rahatlıkla çoğaltabileceğimiz bu örneklerde kadınların gururunu kıran çalışma koşulları patronlara dokunmuyor. Bir kadının gece vardiyasında çalışması başlı başına gurur kırıcı aslında. Evde yeni doğmuş bebeğini kundakta bırakıp gece yarısı çalışmak zorunda kalması, hasta çocuğunu evde bırakarak işbaşı yapması, var olan sistemin bunu dayatması, zorunlu hale getirmesi, hangi insanî koşullara uygundur?

Kapitalist sistemin yarattığı ekonomik kriz ve sömürü düzeni işçi sınıfının hayatını altüst ediyor. Ama kadınlar bunun bedelini daha ağır ödüyor. İşyerlerinde uğradığı baskı ve haksızlıklar yetmezmiş gibi, evdeki işlerin, çocukların yetiştirilmesinin sorumluluğu da tamamen kadına yıkılıyor. Ekonomik kriz mutfaklarda yangınlara sebep oluyor. Kadın emekçiler bu kadar zorluklara göğüs gerdiği halde emeği yok sayılıyor. Bu düzen devam ettiği sürece işçi sınıfının kadınlarının hayatında değişen bir şey olmayacağı gibi koşullar gittikçe ağırlaşacak. Hiçbir kadın kendi isteği ile böyle bir hayat yaşamak istemez. İşçi sınıfının kadınının yaşadığı sorunların üstesinden gelebilmesi, egemen sınıfın cehenneme çevirdiği bu koşullardan kurtulabilmesi, ancak örgütlü mücadele saflarında yerini alması ile mümkün olacaktır. İşçi sınıfının kadını ancak mücadele ederse bu kokuşmuş sömürü düzeninden kurtulup insan gibi yaşayabileceği güzel günleri görecektir. ■

Şanlı Haziran

1928 yılında İstanbul tramvay işçileri büyük bir grev yaparlar. İşçi sınıfının ozanı Nâzım Hikmet ise “Sesini Kaybeden Şehir” adlı bir şiir yazarak selamlar bu şanlı grevi... Tramvay işçilerinin iş durdurduğu o günlerde “Ne bir motor uğultusu/ne dönen bir tekerlek var” der Nâzım Usta... Eğer her şeyi üreten eller isterse, yani işçiler isterse her şeyi yapabilecekleri gibi “İstanbul’un sesini”, tramvay seslerini de susturabilirler, işte bunu işler bu şiirinde... Aradan yıllar geçer, takvim yaprakları 15-16 Haziran 1970’i gösterir. Büyük İşçi Direnişiliyle birlikte sokaklar, caddeler, meydanlar işçi sloganlarıyla çınlamaktadır. Bu kez fabrikalarda makinelerin sesini susturan işçiler, sokakları sloganlarıyla inletmektedirler. Sonunda İstanbul sesine kavuşmuştur! 15-16 Haziran günlerini “Şanlı Haziran” adlı şiiriyle aktaran Erol Çankaya, Nâzım Hikmet’in “Sesini Kaybeden Şehir” şiirine de atıfta bulunuyor.

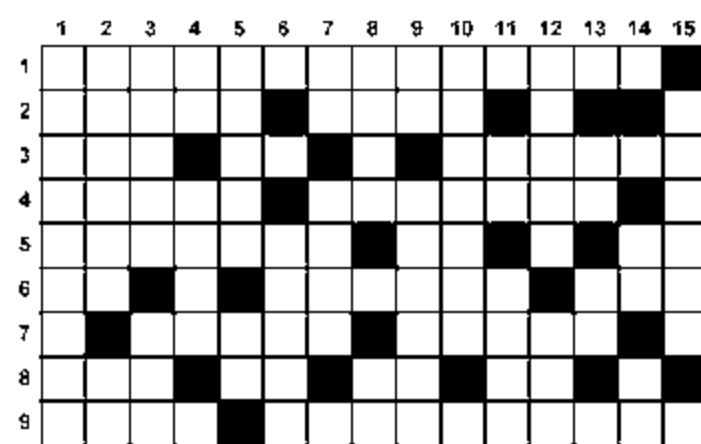
İstanbul
“Sesini kaybeden şehir”
Buldu bir haziran vakti buğular içinde
Fabrikalardan, kondulardan göğerti
Patladı bütün karanfiller bir sabah vakti
Bulundu
Rozetler gibi takıldı terli yakalara
Sesini buldu İstanbul, Adapazarı
Yağlı tulumlar, İngiliz anahtarları
İssiz avlular şenlendi
Dağıldı dört bir yana soluklarımız...
Otosan’dan Demirdöküm’den
İşçiler yaklaşıyordu
İşçiler yaklaşıyordu telaşsız ve ağır adımlarıyla

Birinci kurtuluşu yaratanların adımlarıyla
Şehir kabuğuna gömülüydü
İkinci kurtuluşa

Gör, ben çıktım durdu tezgâhlar
Avluda koyduğum yağdanlık güneşe karşı
Çeliği ve toprağı yoğurduğum yerde
Ben bıraktım fabrikayı şimdi
Yeni bir türküyü başladım
Moraran ellerimiz sıkılmış yumruklar şimdi
Bitmeyecek hasretimizi anlatmak için
Kırmızı karanfili açtırmak için

Erol Çankaya

İşçinin Bulmacası

Soldan Sağa

1. AKP hükümetinin fona devrederek sermaye sınıfına peşkeş çekmek istediği, işçilere güvence sağlayan en temel haklardan biri.
2. İlgî. Din işlerini devlet işlerine karıştırmayan.
3. Akarsuların taşıyıp yığıldıkları balçık, kil vb. çok ince taneli şeylerin kum ve çakılla karışmasıyla oluşan yığın, alüvyon. Uzaklık anlatan sözcük. Unutulmayan, anılma değeri olan.
4. Belirti, iz, ipucu. Devlet yönetimini elinde bulundurma ve devlet gücünü kullanma yetkisi.
5. İç Anadolu’da bir şehir. Notada duraklama işareti. Baryum elementinin simgesi.
6. En kısa zaman. Sert maddeler üzerinde delik açmaya yarayan alet. Sim karta verilen 4 haneli şifre.
7. Öğrenim görmemiş, okumamış. Boyun eğme.

8. Sıcaklık ve soğukluk derecesi. Gümüşün simgesi. Yabancı. Rodyumun simgesi.
9. Ülkü, düstur... Yazdığı roman ve hikâyelerde işçi sınıfını konu edinmiş, ömrünü işçi sınıfının mücadelesine adanmış; Cemile, Bereketli Topraklar Üzerinde, Murtaza romanlarının yazarı.

Yukardan Aşağıya

1. Silivri’de işçilerin Petrol-İş’te örgütlenmeleri üzerine işten çıkarıldıkları ve Marttan bu yana direnişte oldukları fabrika.
2. Sıcaklığı çok yüksek veya çok düşük olmayan. Müzikte bir nota.
3. Ağzı yayvan, dibi dar toprak kap. ABD’nin istihbarat örgütü.
4. İlave. Hindistan’da prenlere verilen unvan.
5. Yas. Şaşma anlatan bir söz.
6. Spor yarışmalarında seyircileri coşturan kimse.
7. Kanın rengi. Kendisine inanılan kimse.
8. Yapıştırıcı bir madde. Bezginlik anlatan bir söz.
9. Bir soru eki. Sert bir Meksika içkisi.
10. Ekonomi.
11. İsim. Ağaçlıklı ve çiçekli büyük bahçe.
12. Yaşça denk, yaşıt. Büyük bela, afet anlamında eski sözcük.
13. İridyum elementinin simgesi. Portekizce konuşulan Brezilya’da İşçi Partisinin kısaltması.
14. Bizmut elementinin simgesi. Eski Mısır inancında güneş tanrısı.
15. Yıkılmış veya çok harap olmuş yapı.

Geçen Bulmacanın Çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	H	A	Z	I	R	A	N	M	A	M	A	F	I	H	
2	I	L	A	V	E	T	E	N	S	A	N	T	R	A	
3	L	A	L	E	Z	A	R	A	T	K	I	R			
4	E	K	D	E	R	G	A	H	B	A	L	C			
5	K	A	D	I	R	I	R	I	T	E	A	R	I		
6	A	A	V	A	S	A	T	D	A	V	A	R			
7	R	O	M	A	R	P	M	E	A	D	A				
8	R	R	A	N	A	R	V	Ş	A	H					
9	H	A	S	A	N	H	Ü	Ş	E	V	I	N	R		

İşçilerin Sordukları/72

Yargıtay'ın Rapor Kullanan İşçi İçtihadı Ne Anlama Geliyor?

Türkiye'de işçilerin haklarına ve iş güvencesine saldırılar bitmek bilmiyor. Patronların işçiyi işten çıkarmasının önündeki engeller bir bir kaldırılıyor. Kıdem tazminatının fona devredilerek gasp edilmek istenmesinin nedeni budur. Öte yandan geçtiğimiz haftalarda Yargıtay İçtihat Birleştirme Genel Kurulunun aldığı karar, iş güvencesine vurulmuş bir darbe daha olma özelliğini taşıyor. 9 Mayıs'ta Resmi Gazete'de yayımlanan kararın özetinde "İşçinin sağlık nedenleriyle bekleme süresini aşan işe devamsızlığının bildirim süresine eklenecek altı haftayı aşması, işveren tarafından iş sözleşmesinin haklı nedenle derhal feshi için yeterlidir. Dolayısıyla 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince almış olduğu sağlık raporları nedeniyle derhal fesihlerde, işçiden savunma alınması gerekmemektedir" deniyor. Peki, bu karar ne anlama geliyor?

Karar ne anlama geliyor?

Yukarıda sözü geçen kanun maddesinin ilgili bendinde işverenin haklı fesih yapabileceği durumlar belirtiliyor. Buna göre işveren hastalık, kaza, gebelik gerekçesiyle yasada öngörülen süreleri aşacak şekilde rapor kullanan işçilerin iş akdini feshedebilir. İşverenin iş sözleşmesini bildirimsiz fesih hakkı işçinin işyerindeki çalışma süresine göre belirlenen ihbar süresinin 6 hafta aşılmasından sonra doğar. Örneğin 1 yıl kıdemi olan bir işçiyi düşünelim. Bu işçinin ihbar süresi 4 haftadır. İşçinin hastalık nedeniyle aldığı kesintisiz sağlık raporundan dolayı işe devamsızlığı (4 haftalık ihbar süresi+6 hafta) on haftayı aşarsa işveren haklı nedenle fesih hakkını kullanabilir. Doğum ve gebelik hallerinde ise rapor süresi, işçinin doğum ve gebelik izninin bitiminden itibaren başlar.

Elbette işçi feshin haklı nedenlere dayanmadığı gerekçesiyle işe iade davası açabilir. İçtihat birleştirme kararı

bu durumdaki işçileri yakından ilgilendiriyor. Yargıtay 9. hukuk dairesi 2015 yılından sonraki kararlarında, işverenlerin, savunmasını almadan işçiyi işten çıkarmasını usul yönünden yanlış bularak işçinin işe iadesi yönünde hüküm veriyordu. Yani işçinin savunması alınmamışsa başka bir gerekçeye gerek duymadan işçiyi işe iade ediyordu. Yargıtay 22. hukuk dairesi ise işverenin, işçiden savunma almaksızın derhal işten atılabileceği yönünde karar alıyordu. İşçinin işe iadesine karar vermek için feshin haksız olup olmadığını inceliyordu. Daireler arasındaki farklılığı gidermek için 2018 Ekim ayında toplanan Yargıtay İçtihatı Birleştirme Genel Kurulu, işçinin aleyhine olacak şekilde, savunma alma zorunluluğunu kaldırdı.

Yani işyerinde iş kazası geçiren, hastalanan bir işçinin rapor bitimi iyileşip iyileşmediği, çalışıp çalışamayacağı, sağlığını bozan nedenlerin işverenden kaynaklanıp kaynaklanmadığı, farklı bir bölümde istihdam edilip edilemeyeceği işçiden alınacak savunmayla anlaşılacakken, patronun işçiden savunma alma yükümlülüğü son buldu. Dava açan işçinin "savunmam alınmadı, usulsüz biçimde işten çıkarıldım" diyerek işe iadesini talep etmesinin önüne geçildi.

Yargıtay'ın kararına göre uzun süre rapor kullandığı için savunması alınmadan işten atılan işçi hak ettiği kıdem tazminatını alır. Ancak ihbar süresinden daha fazla rapor kullanmış olduğu için ihbar tazminatını alamaz. İşçinin sağlık gerekçesiyle işe gidemediği günler için ise ücret ödenmez.

Yasalar kâğıt üzerinde taraflara yani işçiye ve işverene sözde eşit yaklaşıyor. Gerçekte ise yasalar işçiler aleyhine uygulanıyor. Her yıl binlerce işçinin iş kazalarında yaralandığı, meslek hastalıkları yüzünden çalışamaz hale geldiği Türkiye'de karar mercileri, patronların çıkarları uğruna işçileri işsizliğe, yoksulluğa itiyor. İşçi sınıfının sermaye sahipleri ve onların çıkarları doğrultusunda hareket eden yasa koyucular karşısında tek seçeneği birleşmek ve gücünü ortaya koymaktır. ■

“Marlboro Erkeği”, Ispanak ve Kapitalizm

Her yerde karşımıza çıkan reklamların mahareti büyük: En zararlı, en tehlikeli ürünleri son derece yararlı ve eğlenceli gösterirler. O ürünlerle ilgili masum ve çekici imajlar yaratırlar. Bizleri o ürünlere ihtiyacımız olduğuna ikna ederler ve satın almamızı sağlarlar... Cips, kola, çikolata reklamlarındaki eğlenceli ortamları, zengin sofralardaki mutlu aileleri, çekici kadınları, erkekleri düşünelim. Bu sahte imajlar dünyasında satın alınan araba “sıradanlığa tepkimiz”, saat “prestijimiz”, parfüm “çekiciliğimiz”, çikolata “mutluluğumuz”, banka “dostumuz” kredi kartı “ayrıcılığımız”, cep telefonu “hayatla bağlan-tımız”, spor ayakkabısı “özgürlüğümüz” olarak sunuluyor. Karakteriniz, insani değerlere sahip olmanız önemli değil, önemli olan neye sahip olduğunuz, neyi tükettiğiniz diyorlar. Bunu sürekli gözümüze sokuyor, bilinç altımıza kazımaya çalışıyorlar. Çünkü parayı her şeyin önüne koyan, paraya sahip olanı her şeyden ve herkesten değerli kılan kapitalist bir dünyada yaşıyoruz.

Kapitalist düzende üretim satmak, kâr etmek, para kazanmak için yapılır. Kapitalistler metallerin sağlıklı mı, sağlıksız mı, yararlı mı zararlı mı olduğuna değil kâr getirip getirmediğine bakarlar. Yararlı ve gerekli bile olsa kâr getirmeyecek şeyler üretilmez ama zararlı da olsa kârlı olan metaller üretilir, satılır. Hatta reklamlarla, imaj ve yapılan kampanyalarıyla talep oluşturulmaya çalışılır.

Çarpıcı bir örnek verelim: Sigara tekelleri önceleri sigaranın insan sağlığına yararlı olduğunu, gerginliğe iyi geldiğini söylediler. Hamile kadının, bebeğini seven annenin sigara içmesi gerektiğini söyleyen reklamlar ürettiler. ABD’de insanlar sigara içmeye o kadar özendirildiler ki sigara içerken televizyon izlemeye dalarlar, uyuyakalanlar nedeniyle yangın vakaları ve ölümler hızla arttı. New York itfaiyesi yangınların çoğunun sigaradan kaynaklandığını tespit etti ama sigara tekelleri üretimi durdurmadı. Çözüm olarak yanmaz mobilya döşemeleri ürettirdi. Ama kısa zamanda bu mobilyaların kansere yol açtığı tespit edildi. Sigaranın sağlığa zararları da daha iyi anlaşıldı.

Peki, sigara tekelleri ne yaptılar? Gerçekleri gizlemek

için itfaiyecileri ve basını susturdular, astronomik rüşvetler dağıttılar, sağlık kurumlarına yalan raporlar yayımlattılar. Bununla da yetinmediler. Reklamlarda Hollywood yıldızlarını kullanarak yakışıklı, çekici, güçlü erkeklerin sigara içtiği imajını yarattılar. Artık “Marlboro erkeği” vardı. Vahşi Batı’nın maceradan maceraya koşan cesur, yakışıklı, asi ve çekici kovboyu milyonlarca insanı sigaraya özendiriyordu. Sigara tekellerinin kârları astronomik boyutlara ulaşırken nefes darlığından kansere türlü hastalıklar katlanarak artıyordu.

Çocukların severek izlediği Temel Reis çizgi filminde bile tütünün reklamı yapılıyordu. Temel Reis’in ağzından düşürmediği piposu çocukların masum zihninde güç ve eğlence ile özdeşleşiyordu. Konserve ıspanak tüketimi de bu çizgi film sayesinde durmadan artıyordu. Çocuklar bahçeden taze toplanmış, sağlıklı ve lezzetli ıspanağı değil, konserve kutusuna girmiş ıspanağı istiyorlardı. Anneler konserve ıspanağı çocuklarına seve seve veriyorlardı.

Sigara ya da ıspanak... Kapitalistler için, satılabilirdiği sürece neyin satıldığının hiç önemi yok. Anneler günü hediyesi, çiçek, ekmeğe, silah, bomba, uyuşturucu, kanserojen gıda, milyonlarca ton plastik, fosil yakıt... Ancak daha da önemli bir nokta var: Kapitalistlerin sattığı şeyler sadece metaller değildir!

Egemenler sömürü düzenlerini ayakta tutan fikir ve düşünceleri de insanlara “satarlar”! İnsanlık dışı sömürü düzenlerini aklamak, meşru göstermek için her türlü yol ve yöntemi kullanır, kendi çıkarlarının ifadesi olan düşünce ve fikirleri insanlara empoze ederler. Daha çocukluktan itibaren insanların bilincini esir alır, kaba tabiriyle beyinlerini yıkarlar. Onların zehirli propagandası yüzünden, insanın insanın kurdu olduğuna, zenginlik ve fakirliğin kader olduğuna, bu dünyanın böyle gelip böyle gideceğine inanırız. Oysa her türlü melanetin nedeni kapitalist sömürü düzenidir ve bu düzen yıkılmayı hak etmektedir.

Kapitalizmin reklamlarına kanmayalım, çirkin ve kanlı yüzünü örten makyaja aldanmayalım. Zehirli propagandalarını ifşa edip maskesini düşürelim! ■